

СЕКЦІЯ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Бортніков Г. П.

*провідний науковий спеціаліст, кандидат економічних наук
Державної науково-навчальної установи
«Академія фінансового управління»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-22>

ОБОРОТНО-САЛЬДОВИЙ БАЛАНС БАНКІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Національний банк України та підзвітні йому банки щомісячно публікують оборотно-сальдові баланси (ОСБ). Ці звіти несуть дуже корисну інформацію для моніторингу та аналізу, а саме:

- деталізація за класами, розділами, групами і рахунками, у розрізі валют;
- показ залишків та руху коштів за рахунками;
- вихідні дані для розрахунку ліквідності та інших коефіцієнтів.

Це особливо важливо, коли скасована публікація економічних нормативів ліквідності в умовах воєнного стану.

Варто звернути увагу на два аспекти ОСБ. По-перше, оцінка обсягів видачі, погашення та залишку боргу за кредитами клієнтам. По-друге, характеристика руху коштів за поточними і строковими рахунками клієнтів, коштами інших банків.

Розглянемо динаміку видачі і погашення кредитів суб'єктам господарювання державними банками (група рахунків 2063).

Наведені дані показують, що видача нових кредитів менше суми погашення кредитів.

Наведена статистика дозволяє оцінити кредитну активність. Такими показниками можуть бути частка нових кредитів в залишку за кредитами на кінець звітної періоду, а також співвідношення видачі і погашення кредитів.

Таблиця 1

**Рух коштів за кредитами СГД у березні 20213 року,
тис. грн, вибірка державних банків**

Банк	Залишок за кредитами СГД на кінець січня	Видані кредити у лютому	Погашені кредити	Залишок за кредитами СГД на кінець січня
Укрексімбанк	75 154 235	8 160 231	9 346 006	73 968 459
Ощадбанк	66 288 417	2 878 313	3 198 390	65 968 340
ПриватБанк	164 814 919	2 754 597	3 493 098	164 076 418
Укргазбанк	61 311 721	12 930 064	14 466 936	59 774 849

Джерело: розраховано автором за даними НБУ [1]

Таблиця 2

**Показники кредитної активності державних банків
у лютому 2023 р.**

Банк	Частка видачі кредитів у портфелі	Видача / Погашення кредитів
Укрексімбанк	11%	87%
Ощадбанк	4%	90%
ПриватБанк	2%	79%
Укргазбанк	22%	89%

Джерело: розраховано автором за даними НБУ [1]

У вибірці державних банків високу активність за першим показником демонструє Укргазбанк, однак має помірне значення другого показника. Дуже слабка активність Приватбанку.

Дані показники заслуговують використання у моніторингу банків, що порівняти з вибіркою, банківською системою в цілому, та у динаміці.

Аналогічний підхід автор застосував для моніторингу руху коштів фізичних осіб на депозитних рахунках (група рахунків 2630).

Наведена статистика дозволяє порівняти динаміку залишків коштів на рахунках клієнтів та ступінь оновлення вкладів. Найбільшим банком за обсягами залучених коштів залишається Приватбанк, а його найближчий переслідувач – Ощадбанк – відстає за темпами залучення вкладів.

Розрахунки показують, що проста зміна залишку коштів не розкриває швидкість і масштаби руху коштів. Теоретично залишок коштів може не змінитися, але це не покаже вилучення коштів. Даний параметр особливо важливий, якщо пам'ятати про панічне вилучення коштів з рахунків у період короткострокової кризи у банківській системі США.

Таблиця 3

**Руху коштів на строкових рахунках фізичних осіб державних банків
у лютому 2023 р., тис. грн**

Банк	Залишок за депозитами ФО на кінець січня	Надходження (залучення коштів)	Вилучення (видача коштів)	Залишок за депозитами ФО на кінець лютого
Укрексімбанк	21 452 814	3 041 977	2 457 347	22 037 444
Ощадбанк	72 712 434	5 912 047	5 310 404	73 314 076
ПриватБанк	93 056 456	18 949 670	16 209 365	95 796 761
Укргазбанк	15 345 731	2 691 783	2 324 689	15 712 825

Джерело: розраховано автором за даними НБУ [1]

Таблиця 4

**Показники динамічності залишків коштів на строкових рахунках
фізичних осіб державних банків у лютому 2023 р.**

Банк	Зміна залишку за місяць	Співвідношення надходжень та вилучення коштів	Частка надходжень у залишку коштів на кінець лютого
Укрексімбанк	3%	124%	14%
Ощадбанк	1%	111%	8%
ПриватБанк	3%	117%	20%
Укргазбанк	2%	116%	17%

Джерело: розраховано автором за даними НБУ [1]

Згідно з даними Федерального резерву США, лише протягом тижня, що закінчився 22 березня, вкладники вивели з банків США 126 мільярдів доларів. Це сталося після того, як регулятивні органи США зупинили діяльність банків Silicon Valley Bank і Signature Bank [2].

Детальний аналіз можливо зробити також у розрізі номіналу валюти (національна валюта, іноземна валюта).

Література:

1. Наглядова статистика НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
2. Hollerith David. Depositors yank another \$126 billion from US banks. Yahoo. April 1, 2023. URL: <https://finance.yahoo.com/news/depositors-yank-another-126-billion-from-us-banks-210851940.html>